

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**Інтернаціоналізація вищої освіти України
в умовах полікультурного світового простору:
стан, проблеми, перспективи**

МАТЕРІАЛИ ПІ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІИ

(Маріуполь, 18-19 квітня 2018 року)

МАРІУПОЛЬ
МДУ
2018

УДК 378.014.53(477)

ББК 74.48.я43

I-73

Відповідальні редактори: д.ф-м.н., проф. **М. Стріха**; чл.-кор. НАПН України, д.пед.н., проф. **О. Топузов**; **І. Стокоз**; чл.-кор. НАПН України, д.політ.н., проф. **К. Балабанов**

Члени редколегії: проф. **Х. Бакірдіз**; акад. НАН України, чл.-кор. НАПН України, д.соціол.н., проф. **В. Бакіров**; д.філол.н., проф. **О. Бондарева**; д.е.н., проф. **О. Булатова**; проф. **К. Іллюмінаті Поркарі**; проф. **В. Карайоргіс**; д.політ.н., проф. **С. Корнеа**; **О. Кочурін**; д.філос.н., с.н.с. **С. Курбатов**; акад. НАПН України, д.е.н., проф. **А. Мазаракі**; **Н. Оксенчук**; д.політ.н., проф. **І. Оніщенко**; д.філол.н., проф. **О. Павленко**; чл.-кор. НАПН України, д.філос.н., проф. **П. Саух**; к.ю.н. **М. Семенишин**; к.політ.н., проф. **М. Трофименко**; д.соціол.н., проф. **С. Щудло**.

Рекомендовано до друку Вченою радою
Маріупольського державного університету
(протокол № 9 від 28.03.2018)

УДК 378.014.53(477)

ББК 74.48.я43

I-73

Інтернаціоналізація вищої освіти України в умовах полікультурного світового простору: стан, проблеми, перспективи : матер. II міжнар. наук.-практ. конф., м. Маріуполь, 18-19 квітня 2018 р. – Маріуполь : МДУ, 2018. – 646 с.

Збірник містить тези доповідей учасників Міжнародної науково-практичної конференції «Інтернаціоналізація вищої освіти України в умовах полікультурного світового простору: стан, проблеми, перспективи», які різнобічно висвітлюють питання інтернаціоналізації вищої освіти; розглядаються фактори, що впливають на створення нових можливостей і підвищення доступності вищої освіти та забезпечення її якості; окремо приділено увагу проблемам нормативно-правового забезпечення розвитку міжнародного співробітництва в сфері вищої освіти України, академічній мобільності, розвитку лідерського потенціалу університетів і конкурентоспроможності сучасних вишів в умовах глобалізації; розглядаються проблеми підготовки вчителя Нової української школи. Видання адресоване науковцям, викладачам, здобувачам вищої освіти.

самоуверенний человек, богатый человек, бешеный пацан, чемпион (по 1 реакции). Последние примеры выражают самоиронию. Можно отметить, что лексемы, значение которых отражает негативные качества респондентов, не были представлены.

В моральном кодексе иностранцев, в частности, узбеков важное место занимают религиозные ценности. Ассоциат, связанный с духовным началом, был единичным – *любящий и боящийся Всевышнего*.

Одна реакция – название известной песни – *«Папин бродяга, мамин симпатия»*. Такое обыгрывание слов свидетельствует о разнообразности студенческих интересов, указывает на их стремление выразить себя в музыке, стать частью актуального молодежного дискурса.

Отметим, что два студента продемонстрировали абстрактность, кризис осознания себя, написав *я не знаю, никто*.

Таким образом, результаты анализа словесных рефлексов демонстрируют тесную связь личностной идентификации с актуальной ролью в социуме. Респонденты позиционируют себя студентами, которые в будущем станут высококвалифицированными докторами. На данном этапе жизни обучение и познание азов профессии – главная задача и цель представителей молодежной среды. При этом прослеживается положительное отношение опрошенных иностранцев к выбранному ими учебному заведению. Важным есть появление реакций, связанных с видо-родовыми и социальными отношениями, а также словесных рефлексов, указывающих на моральность и духовность респондентов.

Перспектива исследования определяется возможностью сдвигов в самоидентификации студентов-иностранцев, которые достаточно долго живут на территории другой страны. Предполагаем, что резкие социальные изменения в украинском обществе могут повлиять на личностную идентификацию иностранной молодежи.

Список використаної літератури

1. Ожегов С. И. Словарь русского языка. М., 1964. 900 с.
2. Уфимцева Н. В., Черкасова Г. А., Караулов Ю. Н., Тарасов Е. Ф. Славянский ассоциативный словарь: русский, белорусский, болгарский, украинский. М., 2004. 800 с.

Жовнір М. М.

ОСОБИСТІСНА ІДЕНТИФІКАЦІЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ У ПОЛІКУЛЬТУРНОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ (НА МАТЕРІАЛІ АСОЦІАТИВНОГО ЕКСПЕРИМЕНТУ)

Працю присвячено феномену Я-ідентифікації. На матеріалі асоціативного експерименту досліджено й описано особливості особистісної ідентифікації, відображеної у мовній свідомості іноземних студентів-медиків. Виявлено, що результати аналізу словесних рефлексів демонструють тісний зв'язок Я-ідентифікації з актуальною роллю студента в суспільстві. З'ясовано, що іноземці, які здобувають освіту в українському медичному виші, позиціонують себе передовсім студентами. Їхня основна мета – професійне навчання.

Ключові слова: психолінгвістика, мовна свідомість, асоціативний експеримент, Я-ідентифікація, студент-медик.

M. Zhovnir

SELF-IDENTIFICATION OF FOREIGN MEDICAL STUDENTS IN MULTICULTURAL EDUCATIONAL ENVIRONMENT (BY THE MATERIAL OF ASSOCIATIVE EXPERIMENT)

The paper is devoted to the phenomenon of Self-identification. Using the material of the associative experiment the features of the self-image reflected in linguistic consciousness of foreign medical students are studied and described. It was found that the results of the analysis of verbal reflexes show the close connection of the self-identification with the actual role in society. Foreign students get education in the Ukrainian medical higher educational institutions and identify themselves as students. Their main goal is professional training.

Keywords: psycholinguistics, linguistic consciousness, associative experiment, self-identification, medical student.

УДК 378.014.24(495+564.3)

Кіор Ю. А., Кіор Р. В.

РЕАЛІЗАЦІЯ ПРОГРАМ МОБІЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ МДУ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ ГРЕЦІЇ ТА КІПРУ

У тезах розглядаються основні форми реалізації академічної мобільності студентів МДУ у ЗВО Греції та Кіпру, зокрема такі, як мовне стажування, наукове стажування, участь у спільних проектах, підкреслюється значення подібних програм, зазначається внесок викладачів грецьких та кіпрських університетів у формування мовленнєвої компетенції майбутніх філологів та перекладачів, окреслюються шляхи подальшого розвитку академічної мобільності в МДУ.

Ключові слова: академічна мобільність, мовне стажування, літня школа, викладання.

Розвиток сучасної цивілізації, що передбачає орієнтацію на інноваційні технології, на якісно новому рівні розглядає зміст освіти, яка б відповідала основним вимогам та викликам сучасності. В цьому контексті підвищується значення освіти, і, відповідно, вимоги до кваліфікації педагога, викладача, насамперед, викладача іноземних мов – професіонала, готового до втілення нових ідей, здатного постійно вчитися та самовдосконалюватися.

Активний курс Маріупольського державного університету на інтеграцію в європейський освітній та культурний простір має на меті подальшу оптимізацію навчання та викладання, розкриття нових можливостей для студентів та професорсько-викладацького складу університету.

Болонська конвенція 1999 р. затвердила розширення мобільності студентів, викладацького складу, іншого персоналу для взаємного збагачення європейським досвідом [2]. Затвердження постановою Кабінету Міністрів України від 12 серпня 2015 р. № 579 «Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність» [3], в якому чітко визначено основні види та форми академічної мобільності, організаційне забезпечення, визнання результатів, закріплено механізм перезарахування отриманих кредитів на основі Європейської кредитно-трансферної системи (ЄКТС), зокрема шляхом порівняння змісту навчальних програм, а не назв курсів тощо, безумовно, сприятиме її розвитку.

Для Маріупольського державного університету академічна мобільність студентів та викладачів є одним з найбільш пріоритетних напрямків діяльності, оскільки дозволяє учасникам освітнього процесу навчатися, стажуватися, викладати, проводити наукові дослідження тощо в іншому вищому навчальному закладі в Україні чи за її межами.

Однією з найбільш цікавих і корисних форм заохочення кращих студентів та співробітників, потужним стимулом для подальшого навчання є мовне стажування студентів та викладачів МДУ у країнах, мови яких вивчаються. Участь у програмах з вивчення новогрецької мови з перших років існування університету здійснювалася і здійснюється як організовано – на основі двосторонніх договорів МДУ про співробітництво у сфері освіти з різними навчальними закладами, меріями Греції та Кіпру (Яннінський університет, Салонікський університет ім. Аристотеля, Кіпрський університет, Комітет з культурного обміну студентами о. Калімос тощо), – так і індивідуально – за власної ініціативи студента. В останньому випадку велику роль відіграють Міжнародний відділ МДУ, керівники структурних підрозділів (зокрема випускових кафедр МДУ), куратори академічних груп, які інформують студентів про оголошені конкурси на здобуття стипендій та грантів для участі в програмах з вивчення новогрецької мови (наприклад, в літніх школах при Афіньському національному університеті імені І. Каподистрія (ΘΓΕΣΠΑ), Салонікському університеті імені Аристотеля, Інституті Балканських студій, Кіпрському університеті тощо).

Одним з найперших партнерів Маріупольського державного університету був Яннінський університет. Щороку в мовних курсах, організованих Школою новогрецької мови при Яннінському університеті як у самому місті Янніна, так і в інших містах регіону (Превеза, Амудья, Коніца тощо), беруть участь близько 10 осіб. Кілька разів студенти та викладачі МДУ отримували стипендії для вивчення новогрецької мови та культури у Яннінському університеті протягом академічного року. У 2017 р. в рамках програми «Erasmus+» наукове стажування в Яннінському університеті пройшли два викладачі МДУ, завідувачі двох кафедр факультету грецької філології та перекладу доценти Ю. В. Жарікова та М. С. Смирнова та студент-магістрант спеціальності «Мова та література (новогрецька)» К. Мавроді.

Тісні зв'язки пов'язують МДУ з іншими відомими грецькими вищими навчальними закладами – Салонікським університетом імені Аристотеля та Афіньським національним університетом імені І. Каподистрія. Майже щороку студенти та викладачі вивчають мову в Літніх школах при університетах. Кілька викладачів МДУ були учасниками аспірантських програм (від 1 року до 3 років).

Цікавим був досвід 1999 р., коли з ініціативи декана педагогічного факультету Салонікського університету професора К. Фотіадіса дев'ять кращих студентів новогрецького відділення пройшли стажування на цьому факультеті, розташованому в м. Флоріна [1, с. 196]. Протягом семестру студенти МДУ (тоді ще МГІ) разом з грецькими студентами відвідували заняття з новогрецької мови, літератури, історії та культури Греції, етнографії тощо, складали заліки та іспити. Ця програма була максимально наближена до сучасних програм академічної мобільності, хоча Болонська конвенція на той час ще не була підписана. На користь подібних програм свідчить той факт, що по завершенні навчання всі студенти, що брали участь у стажуванні, залишилися викладати в своїй Альма-матер або інших вишах України.

Широко розвиваються зв'язки з університетами Республіки Кіпр. Завдяки підписаним угодам з Кіпрським університетом, Коледжем туристичного та готельного менеджменту, Університетом Фредеріка, Університетом Нікосії, Кіпрським технологічним університетом здійснюється обмін науковцями, студентами, публікаціями, організуються мовні стажування студентів та викладачів на літніх курсах з вивчення новогрецької мови й отримання сертифікатів учасників. Надзвичайно корисною є програма, організована Педагогічним інститутом Кіпру, учасники якої отримують безцінні знання в галузі методики викладання новогрецької мови як іноземної, інноваційних

технологій викладання новогрецької мови та літератури, комп'ютерної лінгвістики тощо. Кращі студенти спеціальності «Міжнародні відносини» МДУ пройшли стажування в Міністерстві закордонних справ Кіпру та у Прес-службі при Урядові Кіпрської Республіки.

Значну роль у зміцненні матеріально-технічної, наукової бази університету відіграє Фонд «Анастасіос Г. Левендіс». Його зусиллями здійснюється фінансова підтримка наукових проєктів, видання наукової та науково-популярної літератури, забезпечується робота організованої ним однієї з найбільших на пострадянському просторі «Бібліотеки елліністичних студій «Костянос Левендіс» тощо. Завдяки наданим ним стипендіям, протягом 2005-2010 для низки викладачів МДУ стали можливими наукові стажування.

Проявом академічної мобільності є також викладання. Серед університетів Греції, згідно з договором з якими здійснюється обмін професорсько-викладацьким складом для викладання та участь у наукових конференціях, такі: Іонійський університет, Патрський університет, Афіський національний університет ім. Каподистрії, Яннінський університет, Салонікський університет ім. Аристотеля, Кіпрський університет, Університет Фредеріка тощо. Викладачі цих навчальних закладів неодноразово приїздили до Маріупольського державного університету з метою прочитання відкритих лекцій або курсу лекцій (В. Карайоргіс, Х. Бакірдізис, А. Хаджипанайотиду, Е. Ігуменіду тощо), були активними співорганізаторами та учасниками наукових та науково-практичних конференцій (наприклад, Міжнародної конференції «Термінологія та переклад», що відбулася в МДУ 22 квітня 2016 р. у дистанційному форматі). Відомі вчені Греції поряд з іншими колегами з України, Великобританії та інших країн беруть участь у роботі літньої Академії європейського права, організованої в МДУ спільно із ЄОПП та Асоціацією юридичних вузів країн. Однією із сучасних форм викладання в умовах академічної мобільності є проведення е-лекцій.

Одним із безумовних досягнень Маріупольського державного університету є залучення до процесу викладання новогрецької мови викладачів-носіїв мови. Практично з перших років існування МДУ на кафедрах, що готували філологів-елліністів та перекладачів, успішно працювали понад 20 викладачів-педагогів (а з 2005 р. виключно філологів), відряджених Міністерством освіти, досліджень та релігії Грецької Республіки для роботи в МДУ на термін від 1 до 6 років. Така організація навчання сприяє значному підвищенню мовленнєвої компетенції майбутніх філологів та перекладачів, оскільки крім можливості спілкування з носіями новогрецької мови студенти мають змогу вивчати грецькі пісні, танці, бути учасниками грецького театру.

Звичайно, розвиток академічної мобільності в МДУ потребує великих змін і зусиль, насамперед, в організації презентацій міжнародних грантових, стипендіальних програм, програм подвійного дипломування, програм обміну та інших заходів, а також у розробці, адмініструванні та координації навчальних планів і програм у межах програм мобільності студентів, укладених із вищими навчальними закладами-партнерами (передусім у межах міжнародної програми Erasmus+).

Список використаної літератури

1. Балабанов К. В. Выступление на пресс-конференции, посвященной новым инициативам в области зарубежных стажировок. *Украина – Греция: с любовью в сердце. Выступления. Статьи, интервью, размышления.* Донецк, 2004. С. 195–198.
2. Болонська конвенція. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Болонська_конвенція (дата звернення: 25.03.2018).
3. Про затвердження Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність: Постанова Кабінету Міністрів України від 12.08.2015 Р. № 579. URL: <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=248409199> (дата звернення: 25.03.2018).

J. Kior, R. Kior

COOPERATION BETWEEN UNIVERSITIES OF GREECE AND CYPRUS AND MARIUPOL STATE UNIVERSITY IN THE FIELD OF STUDENT ACADEMIC MOBILITY

The article reviews the main forms of academic mobility of MSU students in universities of Greece and Cyprus, such as language internship, research internship, participation in joint projects. The importance of such programs is emphasized, the contribution of teachers from universities of Greece and Cyprus to the formation of the competence of future linguists and translators is pointed out, ways to further academic mobility development in MSU are outlined.

Keywords: academic mobility, language internship, summer school, teaching.

УДК 004.921

Коляда Ю. Є., Меркулова К. В.

ПРОГНОЗУВАННЯ РОЗВИТКУ ЕКОСИСТЕМ З ВИКОРИСТАННЯМ ТЕОРІЇ ВОЛЬТЕРА ТА СУКУПНОСТІ ПОДІЙ ВИПАДКОВИХ ФАКТОРІВ

У дослідженні запропоновано застосувати методи системного аналізу для оцінки ефективності функціонування екосистеми, що базуються на багатомірному статистичному аналізі і факторному аналізі. Отримані результати в подальшому можуть бути використані під час проведенні досліджень в галузі вивчення роботи екосистем.